

Štandardy a usmernenia
na zabezpečovanie kvality
v Európskom priestore
vysokoškolského vzdelávania (ESG)

Túto publikáciu citujte pod názvom:

Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). (2015). Brussels, Belgium.

Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (ESG). (2015). Brusel, Belgicko.

ISBN 978-80-89354-75-7

Autori:

Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA)

Európska študentská únia (ESU)

Európske združenie univerzít (EUA)

Európske združenie pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania (EURASHE)

V spolupráci s:

Education International (EI)

BUSINESSEUROPE

Európskym registrom na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR)

Translated by Ministry of Education, Science, Research and Sport of the Slovak Republic and released by permission of ENQA.

Preklad: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, vydané s povolením ENQA.

Jazyková a štylistická úprava textu: Vladimír Patráš

The English version of the ESG is the only official version. The translating parties bear the responsibility of any inaccuracies.

Oficiálnou verziou ESG je výlučne anglická verzia. Za prípadné nepresnosti prekladu sú zodpovední prekladatelia.

Obsah

Predslov	5
I. Kontext, rozsah, ciele a princípy	6
Kontext problematiky.....	6
Rozsah a koncepcia.....	6
ESG: ciele a zásady	7
II. Európske štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania	9
1. časť: Štandardy a usmernenia na interné zabezpečovanie kvality	10
1.1 Stratégia zabezpečovania kvality.....	11
1.2 Príprava a schvaľovanie študijných programov	11
1.3 Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta.....	12
1.4 Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov.....	13
1.5 Vysokoškolskí učitelia.....	13
1.6 Zdroje na zabezpečenie štúdia a podporu študentov	14
1.7 Zhromažďovanie a spracúvanie informácií	14
1.8 Zverejňovanie informácií	14
1.9 Priebežné monitorovanie a periodické hodnotenie študijných programov.....	15
1.10 Pravidelné externé zabezpečovanie kvality	15
2. časť: Štandardy a usmernenia na externé zabezpečovanie kvality	17
2.1 Zohľadňovanie interných postupov na zabezpečovanie kvality.....	18
2.2 Návrh vhodnej metodiky	18
2.3 Implementácia procesov	18
2.4 Hodnotenie odborníkmi z danej oblasti (peer-review).....	19
2.5 Hodnotiace kritériá	19
2.6 Hodnotiacia správa.....	19
2.7 Podávanie sťažností a odvolacie konanie	20
3. časť: Štandardy a usmernenia pre agentúry na zabezpečovanie kvality	21
3.1 Činnosti, stratégia a postupy na zabezpečovanie kvality.....	22
3.2 Oficiálne postavenie.....	22
3.3 Nezávislosť	22
3.4 Tematické analýzy	23
3.5 Zdroje	23
3.6 Interné zabezpečovanie kvality a profesionálne vystupovanie.....	23
3.7 Pravidelné externé hodnotenie agentúr	24
III. Príloha: Súhrnný zoznam štandardov	25

Predslov

Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (ESG) boli prijaté ministrami zodpovednými za vysokoškolské vzdelávanie v roku 2005 po návrhu, ktorý pripravila Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA) v spolupráci s Európskou študentskou úniou (ESU)¹, Európskym združením pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania (EURASHE) a Európskym združením univerzít (EUA).

Od roku 2005 sa dosiahol významný pokrok vo sfére zabezpečovania kvality a taktiež v ostatných bolonských akčných líniách, napr. v oblasti kvalifikačných rámcov, uznávania kvalifikácie a podpory využívania výsledkov vzdelávania, ktoré prispievajú k paradigmatickej zmene smerom k učeniu sa a vyučovaniu orientovanému na študenta.

Vzhľadom na meniace sa súvislosti bola v roku 2012 ministerským komuniké vyzvaná skupina E4 (ENQA, ESU, EUA, EURASHE) v spolupráci s Education International (EI), BUSINESSEUROPE a s Európskym registrom na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR) na prípravu prvého návrhu znenia revidovaných ESG s cieľom „zlepšiť ich zrozumiteľnosť, použiteľnosť a prospešnosť vrátane úpravy ich rozsahu“.

Počas revízie sa uskutočnilo niekoľko konzultačných kôl s kľúčovými zainteresovanými organizáciami a ministerstvami. Riadiaca skupina (RS) sa zaoberala prijatými pripomienkami, návrhmi a odporúčaniami a starostlivo ich analyzovala. Podnety sú zahrnuté v znení ESG z roku 2015.

ESG 2015 prijali ministri zodpovední za vysokoškolské vzdelávanie v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania v máji 2015. Vďaka spoločnej revízii sme presvedčení, že ESG sú odrazom konsenzu medzi zainteresovanými organizáciami a ministerstvami, ktorým záleží na tom, aby sa v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania napredovalo v zabezpečovaní kvality, a poskytujú pevný základ na úspešnú implementáciu.

Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA)

Európska študentská únia (ESU)

Európske združenie univerzít (EUA)

Európske združenie pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania (EURASHE)

V spolupráci:

s Education International (EI)

s BUSINESSEUROPE

s Európskym registrom na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR)

¹ ESU v minulosti vystupovala ako ESIB – Národné združenia študentov v Európe.

I. Kontext, rozsah, ciele a princípy

Kontext problematiky

Vysokoškolské vzdelávanie, výskum a inovácie zohrávajú kľúčovú úlohu v podpore sociálnej súdržnosti, hospodárskeho rastu a globálnej konkurencieschopnosti. Vzhľadom na spoločné úsilie európskych krajín čoraz viac sa orientovať na znalosti sa vysokoškolské vzdelávanie stalo neoddeliteľnou súčasťou sociálno-ekonomického a kultúrneho rozvoja. Rastúci dopyt po zručnostiach a kompetenciách si zároveň vyžaduje, aby vysokoškolské inštitúcie reagovali na situáciu novými spôsobmi.

Širší prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu je príležitosťou pre všetky vysoké školy využívať čoraz rôznorodejšie individuálne skúsenosti. V reakcii na rozmanitosť a rastúce očakávania vysokoškolského vzdelávania sa vyžaduje zásadný posun v jeho poskytovaní, a to prostredníctvom prístupu orientovaného na študenta v oblasti učenia sa i vyučovania, osvojenia si flexibilných vzdelávacích ciest a uznávania kompetencií získaných mimo oficiálnych osnov. Samotné vysoké školy sa tiež čoraz viac diferencujú v oblasti svojho poslania, spôsobu poskytovania vzdelávania a spolupráce vrátane rozmachu internacionalizácie, digitálneho učenia sa a nových foriem poskytovania vzdelávania.² Zabezpečovanie kvality má zásadný význam pri pomoci systémom vysokoškolského vzdelávania a vysokým školám reagovať na tieto zmeny, pričom zabezpečuje, že dôraz na získané vzdelanie a kvalitná skúsenosť študenta s vysokoškolským vzdelávaním má popredné miesto v poslaní vysokej školy.

Hlavným cieľom Štandardov a usmernení na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (ESG) je prispieť k spoločnému chápaniu zabezpečovania kvality v oblasti učenia sa a vyučovania naprieč geografickým hraniciami, a to všetkými zainteresovanými stranami.³ Štandardy a usmernenia zohrávali a budú naďalej zohrávať dôležitú úlohu v rozvoji národných a inštitucionálnych systémov zabezpečovania kvality v celom Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (EHEA) a rozvoji cezhraničnej spolupráce. Angažovanosť najmä v externých procesoch na zabezpečovanie kvality umožní európskym systémom vysokoškolského vzdelávania preukázať svoju kvalitu a zvýšiť transparentnosť; inštitúcie tak prispejú k posilňovaniu vzájomnej dôvery a zlepšia vzájomné uznávanie dosiahnutého vzdelania, študijných programov⁴ a iných poskytovaných služieb.

Vysoké školy a agentúry na zabezpečovanie kvality používajú ESG ako referenčný dokument pre interné a externé systémy zabezpečovania kvality vysokých škôl. Okrem toho sa ESG používajú v Európskom registri na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR), ktorý zodpovedá za register agentúr na zabezpečovanie kvality, pôsobiacich v súlade s ESG.

Rozsah a koncepcia

ESG sú súborom štandardov a usmernení na interné a externé zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania. ESG nepredstavujú štandardy kvality, ani nepredpisujú, ako implementovať procesy zabezpečovania kvality. Poskytujú však návody v oblastiach, ktoré sú kľúčové pre úspešné a kvalitné poskytovanie vzdelávania a tvorbu vzdelávacieho prostredia vo vysokoškolskom vzdelávaní. ESG by sa mali vnímať v širšom kontexte, do ktorého patria aj kvalifikačné rámce, ECTS a dodatky k diplomom, ktoré tiež prispievajú k zvyšovaniu transparentnosti a vzájomnej dôvery v oblasti vysokoškolského vzdelávania v rámci EHEA.

² Komuniké Európskej komisie: Otvorený prístup k vzdelávaniu: Inovatívne vyučovanie a učenie sa pre všetkých prostredníctvom nových technológií a otvorených vzdelávacích zdrojov, COM(2013) 654 v konečnom znení, http://ec.europa.eu/education/news/doc/openingcom_en.pdf.

³ Ak nie je uvedené inak, termín „zainteresované strany“ v tomto dokumente predstavuje všetkých aktérov v rámci danej vysokej školy vrátane jej študentov a zamestnancov, ako aj externé zainteresované strany, napr. zamestnávateľov a zahraničných partnerov vysokej školy.

⁴ Pojem „študijný program“ sa v tomto štandarde vzťahuje na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania v najširšom zmysle slova vrátane vzdelávania, ktoré nie je súčasťou študijného programu vedúceho k získaniu oficiálneho akademického titulu.

Ťažiskom ESG je zabezpečovanie kvality súvisiace s učením sa a vyučovaním vo vysokoškolskom vzdelávaní vrátane vzdelávacieho prostredia a relevantného prepojenia na výskum a inovácie. Vysoké školy okrem toho majú zavedené ďalšie zásady a postupy s cieľom zabezpečiť a zlepšiť kvalitu svojich ďalších aktivít, napr. výskumu a riadenia.

ESG sa vzťahuje na všetky typy vysokoškolského vzdelávania, ktoré sa ponúka v EHEA bez ohľadu na formu štúdia alebo miesto poskytovania. To znamená, že ESG sa vzťahuje aj na akékoľvek vysokoškolské vzdelávanie vrátane nadnárodného a cezhraničného vzdelávania. **Pojem „študijný program“ sa v tomto dokumente vzťahuje na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania v najširšom zmysle slova** vrátane vzdelávania, ktoré nie je súčasťou študijného programu vedúceho k získaniu oficiálneho akademického titulu.

Vysokoškolské vzdelanie má viaceré ciele vrátane prípravy študentov na aktívne občianstvo a budúcu kariéru (napr. prispieva k ich zamestnateľnosti), podpory ich osobného rozvoja, tvorby širokej a pokročilej vedomostnej základne a stimulácie výskumu a inovácií.⁵ Zainteresované strany, ktoré môžu klásť dôraz na rôzne ciele, môžu kvalitu vysokoškolského vzdelávania vnímať odlišne – v zabezpečovaní kvality sa preto musí brať do úvahy aj rôznorodosť názorov. *Kvalita*, ktorú nie je jednoduché definovať, je predovšetkým výsledkom interakcie medzi učiteľmi, študentmi a inštitucionálnym prostredím na poskytovanie vzdelávania. Zabezpečovanie kvality by malo vyústiť do tvorby vzdelávacieho prostredia, v ktorom obsah študijných programov, vzdelávacie príležitosti a vzdelávacie priestory sú vhodne zosúladené na daný účel.

Podstatou všetkých činností na zabezpečovanie kvality sú dva ciele: *zodpovednosť* a *zvyšovanie kvality*. Ak sa používajú spoločne, vytvárajú dôveru vo vzťahu k funkčnosti vysokej školy. Pomocou úspešne implementovaného systému zabezpečovania kvality sa získavajú informácie, ktoré vysokú školu a verejnosť ubezpečujú o kvalite jej činností (zodpovednosť) a zároveň prinášajú rady a odporúčania na ich zdokonalenie (zvyšovanie kvality). Zabezpečovanie a zvyšovanie kvality je preto vzájomne prepojené. Podporuje rozvoj *kultúry kvality*, ktorú uvítajú všetci: počnúc študentmi a akademickými zamestnancami a končiac vedením a manažmentom vysokých škôl.

Pojem „zabezpečovanie kvality“ sa v tomto dokumente používa na opis všetkých činností v rámci cyklu neustáleho zdokonaľovania (t. j. aktivity na zabezpečovanie kvality a aktivity na rozvoj).

Ak nie je uvedené inak, termín *zainteresované strany* v tomto dokumente predstavuje všetkých aktérov v rámci danej vysokej školy vrátane jej študentov a zamestnancov, ako aj externé zainteresované strany, napr. zamestnávateľov a zahraničných partnerov vysokej školy.

Pomenovanie *inštitúcia* v Štandardoch a usmerneniach sa vzťahuje na vysokoškolské vzdelávacie inštitúcie. V závislosti od prístupu vysokých škôl k zabezpečovaniu kvality však môže odkazovať na inštitúciu ako celok alebo na jej jednotlivých predstaviteľov.

ESG: ciele a zásady

ESG majú nasledujúce ciele:

- **stanovujú spoločný rámec** pre systémy na zabezpečovanie kvality učenia sa a vyučovania na európskej, národnej a inštitucionálnej úrovni;
- **umožňujú zabezpečovanie a zvyšovanie kvality** vysokého školstva v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania;
- **podporujú vzájomnú dôveru**, čím sa zjednodušuje vzájomné uznávanie dosiahnutého vzdelania a mobilita na národnej a cezhraničnej úrovni;
- **poskytujú informácie o zabezpečovaní kvality** v EHEA.

⁵ Odporúčanie (2007)6 Rady Európy a jej Výboru ministrov týkajúce sa verejnej zodpovednosti za vysokoškolské vzdelávanie a výskum; http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/News/pub_res_EN.pdf.

Tieto ciele vytvárajú rámec, v ktorom je možné rôznym spôsobom použiť a implementovať ESG na jednotlivých vysokých školách, v agentúrach a krajinách. EHEA je charakteristický rozmanitosťou politických systémov, systémov vysokoškolského vzdelávania, sociálno-kultúrnych a vzdelávacích tradícií, jazykov, aspirácií a očakávaní. Z tohto dôvodu je jednotný monolitický prístup ku kvalite a zabezpečeniu kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania nevhodný. Široká akceptácia všetkých štandardov je základným predpokladom na spoločné chápanie zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania v Európe. Z tohto dôvodu musia byť ESG zostavené na primerane všeobecnej úrovni, aby bola zabezpečená ich vhodnosť a použiteľnosť vo všetkých druhoch poskytovaného vzdelávania.

ESG stanovujú kritériá na európskej úrovni, pomocou ktorých sa posudzujú a hodnotia agentúry na zabezpečovanie kvality a ich činnosť.⁶ Tým sa zaručuje, aby agentúry na zabezpečovanie kvality v EHEA dodržiavali rovnaké zásady a postupy a aby sa procedúry vytvárali tak, žeby vyhovovali cieľom a požiadavkám v príslušných súvislostiach.

ESG sú založené na nasledujúcich štyroch princípoch zabezpečovania kvality v EHEA:

- vysoké školy majú primárnu zodpovednosť za kvalitu nimi poskytovaného vzdelania a jej zabezpečovanie;
- zabezpečovanie kvality reaguje na rôznorodosť systémov vysokoškolského vzdelávania, vysokých škôl, študijných programov a študentov;
- zabezpečovanie kvality podporuje rozvoj kultúry kvality;
- zabezpečovanie kvality berie do úvahy potreby a očakávania študentov, ostatných zainteresovaných strán a spoločnosti.

⁶ Agentúry, ktoré žiadajú o zaradenie do Európskeho registra na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR), musia podstúpiť externé hodnotenie, ku ktorému sú v ESG stanovené príslušné kritériá. Tiež Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA) sa opiera o dodržiavanie ESG pri udeľovaní stavu plného členstva agentúram na zabezpečovanie kvality.

II. Európske štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania

Štandardy na zabezpečovanie kvality sa delia na tri časti:

- interné zabezpečovanie kvality,
- externé zabezpečovanie kvality,
- agentúry na zabezpečovanie kvality.

Je potrebné zdôrazniť, že uvedené tri časti sú navzájom prepojené a spoločne tvoria základ európskeho rámca zabezpečovania kvality. Externé zabezpečovanie kvality v 2. časti vychádza zo štandardov interného zabezpečovania kvality v 1. časti, čím sa zabezpečuje, že interné činnosti, ktoré vykonávajú vysoké školy, sa priamo týkajú externého zabezpečovania kvality, ktorému sa podrobujú. Rovnakým spôsobom sa 3. časť vzťahuje na 2. časť. Tieto tri časti sa na vysokých školách a v agentúrach navzájom dopĺňajú a vedú k poznaniu, že do spoločného rámca prispievajú aj iné zainteresované strany. V dôsledku toho by sa mali tieto tri časti vnímať vcelku.

Štandardy definujú odsúhlasenú a zavedenú prax zabezpečovania kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania v rámci EHEA. Mali by byť preto brané do úvahy a dodržiavané všetkými dotknutými subjektmi vo všetkých typoch poskytovania vysokoškolského vzdelávania.⁷ Súhrnný zoznam štandardov na zabezpečovanie kvality uvádzame v prílohe na zjednodušenie orientácie.

Usmernenia vysvetľujú dôležitosť štandardov a možné spôsoby ich implementácie a definujú osvedčené postupy v príslušných oblastiach na posúdenie aktérmi podieľajúcimi sa na zabezpečovaní kvality. Ich implementácia závisí od jednotlivých súvislostí.

⁷ V štandardoch sa používa podmieňovací spôsob „mal/mala/malo by“, ktorého konotačný význam znamená „nariadenie“ alebo „dodržiavanie štandardov“.

1. časť: Štandardy a usmernenia na interné zabezpečovanie kvality

1.1 Stratégia zabezpečovania kvality

Štandard:

Vysoké školy by mali prijať stratégiu zabezpečovania kvality, ktorej znenie je verejne prístupné a tvorí súčasť ich strategického riadenia. Interné zainteresované strany by mali vytvoriť a implementovať túto stratégiu prostredníctvom vhodných štruktúr a procesov so zapojením externých zainteresovaných strán.

Usmernenia:

Stratégie a procesy sú hlavnými piliermi uceleného inštitucionálneho systému zabezpečovania kvality, pričom utvárajú cyklus na neustále zlepšovanie a prispievajú k zvyšovaniu zodpovednosti vysokých škôl. Podporujú rozvoj kultúry kvality, v ktorej všetky interné zainteresované strany nesú zodpovednosť za kvalitu a angažujú sa na jej zabezpečovaní na všetkých úrovniach vysokej školy. S cieľom uľahčiť tento proces má stratégia oficiálny status a je verejne prístupná.

Stratégia zabezpečovania kvality je najúčinnnejšou vtedy, keď odráža vzťah medzi výskumom, učením sa a vyučovaním a zohľadňuje nielen národný kontext, v ktorom vysoká škola pôsobí, ale aj inštitucionálny kontext a strategický prístup. Takáto stratégia slúži na podporu:

- organizácie systému zabezpečovania kvality;
- katedier, fakúlt a ďalších organizačných jednotiek, rovnako aj vedenia vysokých škôl, jednotlivých zamestnancov a študentov, aby prijali zodpovednosť za zabezpečovanie kvality;
- akademickej integrity a slobôd a ostražitosti voči akademickým podvodom;
- ochrany proti intolerancii akéhokoľvek druhu a diskriminácii študentov alebo zamestnancov;
- zapojenia externých zainteresovaných strán do zabezpečovania kvality.

Stratégia sa premieta do praxe prostredníctvom rozmanitých interných procesov zabezpečovania kvality, vďaka ktorým sa na nej môže zúčastniť celá vysoká škola. Spôsob implementácie, monitorovania a revidovania stratégie závisí od rozhodnutia vysokej školy.

Stratégia zabezpečovania kvality sa vzťahuje aj na akékoľvek činnosti vysokej školy, ktoré sú vykonávané zmluvnými dodávateľmi alebo tretími stranami.

1.2 Príprava a schvaľovanie študijných programov

Štandard:

Vysoké školy by mali mať procesy na prípravu a schvaľovanie svojich študijných programov. Študijné programy by mali byť navrhnuté tak, aby spĺňali stanovené ciele vrátane očakávaných výsledkov vzdelávania. Kvalifikácie vyplývajúce zo študijných programov by mali byť jasne špecifikované a komunikované a mali by odkazovať na príslušnú úroveň národného kvalifikačného rámca v oblasti vysokého školstva a následne kvalifikačného rámca v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania.

Usmernenia:

Základom poslania vysokých škôl v oblasti vzdelávania vysokých škôl sú študijné programy. Študentom poskytujú akademické vedomosti a zručnosti vrátane prenosných zručností, čo môže ovplyvniť ich osobný rozvoj a uplatnenie v budúcich povolaniach.

Študijné programy:

- majú zadané ciele, ktoré sú v súlade s inštitucionálnou stratégiou a majú výslovne stanovené výsledky vzdelávania;
- sú pripravované v spolupráci so študentmi a ostatnými zainteresovanými stranami;
- využívajú externú odbornosť a referenčné rámce;
- odrážajú štyri ciele vysokoškolského vzdelávania Rady Európy (pozri kapitolu Rozsah a koncepcia);
- sú navrhnuté tak, aby študentom zabezpečili hladký priebeh ich štúdiá;
- definujú očakávanú záťaž študentov, napr. v podobe ECTS;

- v prípade potreby obsahujú dobre vypracovaný systém na realizáciu stáží⁸;
- podliehajú formálnemu inštitucionálnemu schvaľovaciemu procesu.

1.3 Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta

Štandard:

Vysoké školy by mali zabezpečiť realizáciu študijných programov tak, aby študenti zohrávali aktívnu úlohu v tvorbe procesu učenia sa a aby sa tento prístup odzrkadľoval aj v ich hodnotení.

Usmernenia:

Učenie sa a vyučovanie orientované na študenta zohráva dôležitú úlohu v stimulácii motivácie študentov, ich sebahodnotenia a zapájania sa do procesu učenia. To znamená, že tvorbe a realizácii študijných programov a hodnoteniu výsledkov je potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

Učenie sa a vyučovanie orientované na študenta:

- rešpektuje rozmanitosť študentov a ich potreby, ktoré im prinášajú flexibilitu vzdelávacieho procesu;
- v prípade potreby využíva rôzne spôsoby poskytovania vzdelávania;
- flexibilne aplikuje rôzne pedagogické metódy;
- pravidelne vyhodnocuje a nastavuje spôsoby poskytovania vzdelávania a pedagogické metódy;
- povzbudzuje študentov k samostatnosti, pričom im zabezpečuje primerané vedenie a podporu učiteľov;
- podporuje vzájomný rešpekt vo vzťahu študent – učiteľ;
- obsahuje vhodné postupy na riešenie sťažností študentov.

Vzhľadom na význam hodnotenia pre napredovanie študentov a ich budúcu kariéru sa v postupoch na zabezpečovanie kvality do úvahy berú najmä nasledujúce skutočnosti:

- skúšajúci poznajú jestvujúce metódy na testovanie a skúšanie a sú podporovaní v rozvoji zručností v tejto oblasti;
- kritériá a spôsob hodnotenia študentov, ako aj kritériá na stanovenie známok sú vopred zverejnené;
- hodnotenie umožňuje študentom zistiť, do akej miery dosiahli plánované výsledky vzdelávania. Študenti získavajú spätnú väzbu, ktorá je v prípade potreby spätá s poradenstvom v oblasti študijných postupov;
- ak je to možné, hodnotenie vykonáva viac než jeden skúšajúci;
- v predpisoch upravujúcich hodnotenie sa zohľadňujú poľahčujúce okolnosti;
- hodnotenie je konzistentné, spravodlivo aplikované voči všetkým študentom a vykonávané v súlade so stanoveným postupom;
- študenti majú k dispozícii formálne odvolacie konanie.

⁸ Do tejto oblasti patria stáže, pobyty a iné súčasti študijných programov, ktoré študent neabsolvuje na vysokej škole, avšak mu umožnia získať skúsenosti v oblasti týkajúcej sa jeho budúcej kvalifikácie.

1.4 Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov

Štandard:

Na vysokých školách by sa mali konzistentne používať vopred definované a zverejnené predpisy týkajúce sa všetkých fáz „životného cyklu“ študenta, napr. prijímacieho konania, priebehu štúdia, uznávania vzdelania a udeľovania akademických titulov.

Usmernenia:

Vytváranie podmienok a poskytovanie podpory, ktorú študenti potrebujú na napredovanie vo svojej akademickej kariére, je v najlepšom záujme samotných študentov, ale aj študijných programov, inštitúcií a vzdelávacích systémov. Je dôležité účelne organizovať prijímacie konanie, uznávanie vzdelania, procesy ukončenia štúdia, a to najmä v situáciách, keď sa študenti pohybujú v rámci jednotlivých vysokoškolských vzdelávacích systémov a medzi nimi.

Je dôležité, aby sa dôsledne a transparentne uplatňovali princípy dostupnosti štúdia a kritériá na prijímacie konanie. Na vysokých školách a v príslušných študijných programoch by sa študentom mali poskytovať úvodné orientačné stretnutia.

Inštitúcie by mali zaviesť aj procesy a nástroje na zber a monitorovanie informácií o priebehu štúdia a v prípade potreby konať.

Spravodlivé uznávanie vysokoškolského vzdelania, častí štúdia a predchádzajúceho štúdia vrátane uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania utvára základné prvky na zabezpečenie napredovania študentov v štúdiu, ako aj podpory ich mobility. Príslušné postupy na uznávanie vzdelania sa opierajú o:

- inštitucionálnu prax uznávania vzdelania v súlade so zásadami uznávania vzdelania podľa Lisabonskej dohody o uznávaní akademických titulov;
- spoluprácu s inými inštitúciami, agentúrami na zabezpečovanie kvality a národnými centrami na uznávanie dokladov o vzdelaní (ENIC/NARIC) s cieľom zabezpečiť koherentné uznávanie vzdelania v celej krajine.

Finálnou etapou štúdia je odovzdanie dokladov o absolvovaní štúdia. Doklady vydá vysoká škola študentom, ktorí úspešne ukončili štúdium; súčasťou dokladov je uvedenie získanej kvalifikácie vrátane dosiahnutých výsledkov vzdelania a ich kontextu, stupeň a obsah štúdia, ktoré študenti absolvovali a úspešne ukončili.

1.5 Vysokoškolskí učitelia

Štandard:

Vysoké školy by sa mali uisťovať o dostačujúcich kompetenciách svojich učiteľov. Mali by využívať spravodlivé a transparentné procesy na prijímanie a osobnostný rozvoj zamestnancov.

Usmernenia:

Pri zabezpečení kvalitnej skúsenosti študenta so vzdelávaním má zásadný význam učiteľova rola, ktorá študentovi umožňuje získavať vedomosti, schopnosti a zručnosti. Rastúca rôznorodosť študentskej obce a väčší dôraz na výsledky vzdelávania si vyžaduje, aby sa uplatňovalo učenie a vyučovanie orientované na študenta, čím sa mení aj rola učiteľa (pozri štandard 1.3).

Vysoké školy nesú primárnu zodpovednosť za kvalitu svojich zamestnancov a za poskytnutie podporného prostredia, ktoré im umožňuje efektívne pracovať. V takomto prostredí sa:

- zavádzajú a uplatňujú jasné, transparentné a spravodlivé postupy na prijímanie zamestnancov vrátane pracovných podmienok, kde sa kladie dôraz na vyučovanie;
- podporuje profesionálny rozvoj učiteľov a ponúkajú sa príležitosti na tento rozvoj;
- podporuje vedecká činnosť s cieľom posilniť väzby medzi vzdelávaním a vedou a výskumom;
- podporujú inovácie vyučovacích metód a používanie nových technológií.

1.6 Zdroje na zabezpečenie štúdia a podporu študentov

Štandard:

Vysoké školy by mali mať primerané financovanie na aktivity súvisiace so štúdiom a vyučovaním a zabezpečiť, aby boli k dispozícii vhodné a ľahko dostupné zdroje na zabezpečenie a podporu štúdia a študentov.

Usmernenia:

Za účelom dosiahnutia kvalitnej skúsenosti študentov so vzdelávaním poskytujú vysoké školy celý rad prostriedkov na ich podporu počas ich štúdia. Tieto prostriedky pozostávajú z materiálnych zdrojov, ako sú napr. knižnice alebo počítačové vybavenie, a ľudských zdrojov v podobe tútorov, poradcov a ďalších konzultantov. Úloha podporných služieb je obzvlášť dôležitá na uľahčenie mobility študentov v rámci jednotlivých vysokoškolských vzdelávacích systémov a medzi nimi.

Potreby rôznorodých študentskej obce (napr. dospelí, externí študenti, pracujúci a zahraniční študenti, ako aj študenti so špecifickými potrebami), posun smerom k učeniu sa orientovanému na študenta a flexibilné metódy vzdelávania a výučby sa berú do úvahy pri prerozdelení, plánovaní a poskytovaní vzdelávacích zdrojov a podpory pre študentov.

Podporné činnosti a zariadenia je možné zabezpečovať rôznymi spôsobmi v závislosti od inštitucionálneho kontextu. Zároveň sa pomocou vnútorného systému zabezpečovania kvality dosahuje účelné využitie všetkých zdrojov, ich prístupnosť a informovanosť študentov o dostupnosti zdrojov.

Pri poskytovaní podporných služieb zohrávajú kľúčovú úlohu podporní a administratívni zamestnanci. Preto je dôležité, aby boli kvalifikovaní a mali príležitosti rozvíjať svoje schopnosti.

1.7 Zhromažďovanie a spracúvanie informácií

Štandard:

Vysoké školy by mali zabezpečiť zhromažďovanie, analýzu a vyžívanie relevantných informácií na efektívne uskutočňovanie a riadenie svojich študijných programov a ďalších aktivít.

Usmernenia:

Na prijímanie kompetentných rozhodnutí a na rozpoznanie, čo dobre funguje a čo si vyžaduje osobitú pozornosť, je mimoriadne dôležité disponovať spoľahlivými informáciami. Účinné postupy na zber a analýzu informácií o študijných programoch a ďalších aktivitách sa integrujú do interného systému na zabezpečovanie kvality.

Nadobudnuté informácie do istej miery závisia od typu a poslania danej vysokej školy. Predmetom záujmu sú:

- kľúčové výkonnostné ukazovatele;
- profil študentskej obce;
- priebeh štúdia, miera úspešného a neúspešného ukončenia štúdia;
- spokojnosť študentov so študijnými programami;
- dostupnosť zdrojov na podporu štúdia a študentov;
- uplatnenie a profesiová dráha absolventov.

Na zber údajov je možné použiť rôzne metódy. Pritom je dôležité, aby študenti a zamestnanci boli zapojení do poskytovania a analyzovania informácií a plánovania nadväzujúcich činností.

1.8 Zverejňovanie informácií

Štandard:

Vysoké školy by mali zverejňovať jasné, presné, objektívne, aktuálne a jednoducho prístupné informácie o svojej činnosti vrátane študijných programov.

Usmernenia:

Informácie o činnosti vysokých škôl sú užitočné pre potenciálnych a súčasných študentov, ako aj pre absolventov, ostatné zainteresované strany a pre širokú verejnosť.

Vysoké školy preto poskytujú informácie o svojej činnosti vrátane ponúkaných študijných programov a príslušných podmienok prijatia na štúdium, predpokladaných výsledkov vzdelávania, o akademických tituloch, ktoré udeľujú, o vyučovaní, učení sa a používaných postupoch na hodnotenie, o miere úspešnosti a možnostiach vzdelávania pre svojich študentov, ako aj informácie o uplatnení absolventov.

1.9 Priebežné monitorovanie a periodické hodnotenie študijných programov

Štandard:

Vysoké školy by mali monitorovať a pravidelne vyhodnocovať svoje študijné programy s cieľom zabezpečiť, že študijné programy dosahujú stanovené ciele a reagujú na potreby študentov a spoločnosti. Hodnotenie by malo viesť k neustálemu zdokonaľovaniu študijných programov. Akékoľvek plánované alebo následné činnosti je potrebné komunikovať so všetkými zainteresovanými stranami.

Usmernenia:

Cieľom pravidelného monitorovania, vyhodnocovania a revízie študijných programov je zabezpečiť primerané poskytovanie vzdelávania a vytvoriť vhodné a podporujúce prostredie na vzdelávanie študentov.

Patrí sem hodnotenie:

- obsahu študijných programov vo svetle najnovšieho výskumu v danej disciplíne, čím sa zabezpečí aktuálnosť daného študijného programu;
- meniacich sa potrieb spoločnosti;
- záťaže študentov, priebehu ich štúdia a jeho ukončenia;
- efektívnosti postupov na hodnotenie študentov;
- očakávaní, potrieb a spokojnosti študentov vo vzťahu k študijnému programu;
- vzdelávacieho prostredia, podporných služieb a ich vhodnosti pre daný študijný program.

Študijné programy sú pravidelne revidované a hodnotené so zapojením študentov a ďalších zainteresovaných strán. Získané informácie sa analyzujú a programy sa upravujú tak, aby sa zabezpečila ich aktuálnosť. Revidované študijné programy sú zverejňované.

1.10 Pravidelné externé zabezpečovanie kvality

Štandard:

Vysoké školy by mali podstúpiť procesy externého zabezpečovania kvality v súlade s ESG v pravidelných intervaloch.

Usmernenia:

Externé zabezpečovanie kvality v rôznych formách môže verifikovať efektívnosť interného zabezpečovania kvality na vysokej škole, pôsobiť ako katalyzátor na zlepšenie a vysokej škole ponúknuť nové perspektívy. Zároveň poskytuje vysokej škole a verejnosti informácie o kvalite vykonávaných činností.

Vysoké školy sa zúčastňujú cyklického externého zabezpečovania kvality, zohľadňujúceho potreby a požiadavky legislatívneho rámca, v ktorom pôsobia. V závislosti od uvedeného legislatívneho rámca môže externé zabezpečovanie kvality mať rôzne podoby a môže sa zameriavať na rozmanité organizačné úrovne vysokých škôl (napr. na študijné programy, fakulty alebo na celú vysokú školu).

Zabezpečovanie kvality je kontinuálny proces, ktorý sa nekončí externou spätnou väzbou, hodnotiacou správou alebo následným procesom na vysokej škole. Vysoké školy preto musia zabezpečiť, aby sa počas prípravy na nasledujúce zabezpečovanie kvality do úvahy vzal pokrok od posledného externého zabezpečovania kvality.

2. časť: Štandardy a usmernenia na externé zabezpečovanie kvality

2.1 Zohľadňovanie interných postupov na zabezpečovanie kvality

Štandard:

V externom zabezpečovaní kvality by sa mala brať do úvahy efektívnosť procesov interného zabezpečovania kvality, ktoré sú uvedené v 1. časti ESG.

Usmernenia:

Zabezpečovanie kvality vo vysokom školstve vychádza zo zodpovednosti vysokej školy za kvalitu jej študijných programov a ďalších činností; je preto dôležité, aby sa v externom zabezpečovaní kvality uznávala a podporovala inštitucionálna zodpovednosť za zabezpečovanie kvality. Na zabezpečenie prepojenia medzi interným a externým zabezpečovaním kvality sa v externom zabezpečovaní kvality berie do úvahy aj hodnotenie štandardov z 1. časti. K týmto štandardom je možné pristupovať rozmanito, v závislosti od typu externého zabezpečovania kvality.

2.2 Návrh vhodnej metodiky

Štandard:

Externé zabezpečovanie kvality by malo byť vhodne definované a špeciálne navrhnuté tak, aby bola zabezpečená jeho primeranosť na dosiahnutie stanovených cieľov s ohľadom na príslušné predpisy. Zainteresované strany by mali byť zapojené do jeho tvorby a neustáleho zlepšovania.

Usmernenia:

Na zabezpečenie efektívnosti a objektívnosti s ohľadom na externé zabezpečovanie kvality je nevyhnutné, aby malo jasné ciele, ktoré odsúhlasili zainteresované strany.

Ciele, úlohy a implementácia procesov:

- zohľadňujú mieru pracovného zaťaženia a nákladov, ktoré sú kladené na vysoké školy;
- berú do úvahy potrebu podporovať vysoké školy vo zvyšovaní kvality;
- umožňujú vysokým školám preukázať zvyšovanie kvality;
- vyústia do zreteľných informácií o výsledkoch a do následných opatrení.

Systém externého zabezpečovania kvality môže byť ešte flexibilnejší, ak vysoké školy budú schopné preukázať efektívnosť vlastného interného zabezpečovania kvality.

2.3 Implementácia procesov

Štandard:

Procesy na externé zabezpečovanie kvality by mali byť spoľahlivé, užitočné, vopred definované, dôsledne uplatňované a verejne dostupné. Medzi tieto procesy patrí:

- sebahodnotenie alebo jeho ekvivalent;
- externé hodnotenie, ktoré zvyčajne zahŕňa návštevu vysokej školy;
- hodnotiaci správa, ktorá je spracovaná na základe externého hodnotenia;
- dôsledná realizácia následných opatrení.

Usmernenia:

Ak sa externé zabezpečovanie kvality realizuje profesionálne, dôsledne a transparentne, zabezpečí sa tým jeho akceptácia a vplyv.

V závislosti od nastavenia systému na externé zabezpečovanie kvality je vysoká škola súčinná pri externom zabezpečovaní kvality prostredníctvom sebahodnotenia alebo zberom iných podkladov vrátane podporných informácií. Písomnú dokumentáciu obvykle dopĺňajú rozhovory so zainteresovanými stranami počas návštevy. Závery hodnotenia sú zhrnuté v hodnotiacej správe (pozri štandard 2.5), ktorú vypracuje skupina externých odborníkov (pozri štandard 2.4).

Externé zabezpečovanie kvality sa nekončí publikovaním hodnotiacej správy. V hodnotiacej správe sa nachádzajú jasné usmernenia na inštitucionálne opatrenia. Agentúry realizujú konzistentné následné činnosti, ktorých cieľom je posúdiť opatrenia prijaté na vysokej škole. Povaha následných činností závisí od typu externého zabezpečovania kvality.

2.4 Hodnotenie odborníkmi z danej oblasti (peer-review)

Štandard:

Externé zabezpečovanie kvality by mali vykonávať skupiny externých odborníkov vrátane najmenej jedného študenta.

Usmernenia:

Jadrom externého zabezpečovania kvality je široká škála expertov pôsobiacich v danej oblasti vrátane zástupcov vysokých škôl, akademických zamestnancov, študentov, zamestnávateľov a iných odborníkov z praxe, ktorí prostredníctvom podnetov z rôznych perspektív napomáhajú práci agentúry.

Na zabezpečenie kvality a konzistentnosti práce expertov je potrebné:

- pozorne vyberať expertov;
- aby mali primerané zručnosti a boli spôsobilí na výkon svojich úloh;
- aby mali vhodnú prípravu a/alebo inštruktáž.

Agentúra musí zabezpečiť nezávislosť expertov zavedením mechanizmu na elimináciu konfliktu záujmov.

V záujme rozvoja a implementácie procesov v oblasti externého zabezpečovania kvality je žiaduca účasť medzinárodných expertov, napr. ako súčasť pracovných skupín, pretože pridáva rozvoju a implementácii procesov ďalší rozmer.

2.5 Hodnotiace kritériá

Štandard:

Akékoľvek výsledky alebo výroky, ktoré sú výsledkom externého zabezpečovania kvality, by mali vychádzať z explicitne stanovených a zverejnených kritérií, ktoré sa používajú konzistentne bez ohľadu na to, či proces povedie k oficiálnemu rozhodnutiu.

Usmernenia:

Externé zabezpečovanie kvality a najmä jeho výsledky majú významný vplyv na hodnotené a posudzované vysoké školy a študijné programy.

V záujme spravodlivosti a spoľahlivosti sú výsledky externého zabezpečovania kvality založené na vopred definovaných a zverejnených kritériách, ktoré sú interpretované konzistentne a sú podložené dôkazmi. V závislosti od systému externého zabezpečovania kvality môžu mať výsledky rôzne podoby, napr. odporúčania, výroky alebo oficiálne rozhodnutia.

2.6 Hodnotiacia správa

Štandard:

Úplné znenie hodnotiacich správ, ktoré zostavili experti, by malo byť zverejnené, jasné a prístupné celej akademickej obci, externým partnerom a iným zainteresovaným osobám. Ak agentúra prijme oficiálne rozhodnutie na základe hodnotiacej správy, toto rozhodnutie by malo byť zverejnené spolu s hodnotiacou správou.

Usmernenia:

Hodnotiaca správa vypracovaná expertmi je základom následných opatrení vysokej školy vyplývajúcich z externého hodnotenia a zároveň poskytuje verejnosti informácie o pôsobnosti vysokej školy. Aby bolo možné hodnotiacu správu použiť ako základ na prijímanie opatrení, musí mať jasnú a výstižnú štruktúru a jazyk a obsahuje:

- vysvetlenie kontextu (na lepšiu identifikáciu vysokej školy v jej špecifickom kontexte);
- charakteristiku konkrétneho postupu vrátane odborníkov zostavujúcich hodnotiacu správu;
- fakty, analýzy a zistenia;
- závery;
- príklady dobrej praxe vychádzajúce z činností prebiehajúcich na vysokej škole;
- odporúčania na následné opatrenia.

Zároveň môže byť užitočná aj príprava súhrnnej správy.

Faktografická správnosť hodnotiacej správy sa zvyšuje, ak sa vysokej škole poskytne možnosť poukázať na skutkové nezrovnalosti v hodnotiacej správe pred jej dokončením.

2.7 Podávanie sťažností a odvolacie konanie

Štandard:

Postupy na podávanie sťažností a odvolacie konanie by mali byť jasne definované ako súčasť procesov externého zabezpečovania kvality a komunikované s vysokými školami.

Usmernenia:

S cieľom ochrániť práva vysokých škôl a zabezpečiť spravodlivé rozhodovanie sa externé zabezpečovanie kvality realizuje otvoreným a zodpovedným spôsobom. Napriek tomu môžu vzniknúť nedorozumenia alebo nespokojnosť s procesom, resp. s jeho oficiálnymi výsledkami.

Vysoké školy musia mať k dispozícii postupy, pomocou ktorých môžu voči agentúre vznášať námietky, pričom agentúry sa musia profesionálne zaoberať námietkami prostredníctvom jasne definovaného procesu, ktorý sa dôsledne uplatňuje.

Pomocou postupu na podávanie sťažností môžu vysoké školy vyjadriť svoju nespokojnosť s priebehom procesu alebo s osobami, ktoré ho vykonávali.

V odvolacom konaní môže vysoká škola spochybniť oficiálne výsledky procesu a poukázať na to, že výsledky nie sú založené na spoľahlivých dôkazoch, neboli vhodne použité kritériá alebo neboli dôsledne dodržané procesy.

3. časť: Štandardy a usmernenia pre agentúry na zabezpečovanie kvality

3.1 Činnosti, stratégia a postupy na zabezpečovanie kvality

Štandard:

Agentúry by mali pravidelne realizovať činnosti externého zabezpečovania kvality, ktoré sú definované v 2. časti ESG. Mali by mať jasné a explicitne stanovené zámery a ciele, ktoré sú súčasťou ich poslania so znením dostupným verejnosti, a mali by sa premietat' do každodennej práce agentúry. Agentúry by mali zabezpečiť zapojenie zainteresovaných strán do svojho riadenia a činností.

Usmernenia:

Pre zmysluplné externé zabezpečovanie kvality je dôležité, aby vysoké školy a široká verejnosť dôverovali agentúram.

Z uvedeného dôvodu sú zámery a ciele činností na zabezpečovanie kvality charakterizované a zverejnené spolu s podstatou vzťahu medzi agentúrami a príslušnými zainteresovanými stranami v oblasti vysokoškolského vzdelávania, najmä s vysokými školami, a rozsahom pôsobnosti agentúry. Odbornosť agentúry sa môže zvýšiť angažovaním medzinárodných členov do jej štruktúr.

Agentúry vykonávajú širokú škálu aktivít externého zabezpečovania kvality, ktoré slúžia rôznym cieľom. Medzi aktivity patrí posudzovanie, revízia, audit, hodnotenie, akreditácia alebo ďalšie podobné činnosti na úrovni študijných programov alebo na inštitucionálnej úrovni, ktoré sa môžu vykonávať odlišne. Ak agentúry vykonávajú aj iné činnosti, je potrebné zreteľne definovať rozdiel medzi činnosťami súvisiacimi s externým zabezpečením kvality a ďalšími činnosťami agentúr.

3.2 Oficiálne postavenie

Štandard:

Agentúry by mali mať vybudovaný právny základ a mali by byť formálne uznávané ako agentúry na zabezpečovanie kvality zo strany príslušných orgánov verejnej správy.

Usmernenia:

Najmä v prípade, ak sa externé zabezpečovanie kvality vykonáva na účely regulácie, musia mať vysoké školy istotu, že výsledky tohto procesu budú akceptované vysokoškolským systémom, štátom, zainteresovanými stranami a verejnosťou.

3.3 Nezávislosť

Štandard:

Agentúry by mali byť nezávislé a mali by konať autonómne. Mali by prebrať plnú zodpovednosť za svoje činnosti a ich výsledky bez vplyvu tretích strán.

Usmernenia:

Autonómne vysoké školy potrebujú mať za partnerov nezávislé agentúry.

Pri posudzovaní nezávislosti agentúry sú dôležité nasledovné požiadavky:

- organizačná nezávislosť preukázaná oficiálnou dokumentáciou (napr. právne nástroje vlády, legislatíva alebo štatút organizácie), v ktorej sa definuje nezávislosť činnosti agentúry od tretích strán, napr. vysokých škôl, vlády a iných zainteresovaných strán alebo organizácií;
- prevádzková nezávislosť: stanovenie a používanie postupov a metód v agentúre, ako aj nominácia a vymenúvanie externých expertov sa vykonáva nezávisle od tretích strán, napr. vysokých škôl, vlády a iných zainteresovaných strán alebo organizácií;
- nezávislosť oficiálnych výsledkov: aj keď sa procesu zabezpečovania kvality zúčastňujú experti z prostredia zainteresovaných strán, najmä študenti, konečné výsledky procesov zabezpečovania kvality zostávajú v kompetencii agentúry.

Každý, kto sa zúčastňuje na činnostiach externého zabezpečovania kvality v agentúre (napr. ako expert), je uzrozumený, že hoci môže byť nominovaný treťou stranou, v hodnotiacom procese vystupuje na základe svojej osobnej kompetencie a pri práci pre agentúru nezastupuje svoju domovskú organizáciu. Nezávislosť je dôležitá preto, aby sa všetky postupy a rozhodnutia prijímali výhradne na základe odbornosti.

3.4 Tematické analýzy

Štandard:

Agentúry by mali pravidelne zverejňovať správy, v ktorých sa opisujú a analyzujú všeobecné závery z aktivít externého zabezpečovania kvality.

Usmernenia:

Agentúry počas výkonu práce získavajú informácie o študijných programoch a vysokých školách, ktoré môžu byť užitočné aj mimo rozsahu konkrétneho procesu, a tak získavajú materiál na štruktúrovanú analýzu celého systému vysokoškolského vzdelávania. Uvedené zistenia môžu prispievať k analýze a zlepšeniu stratégie zabezpečovania kvality a príslušných procesov na úrovni vysokých škôl, ako aj na národnej a medzinárodnej úrovni.

Dôkladná a detailná analýza informácií poukáže na vývinové tendencie, trendy a oblasti s uplatňovaním správnych postupov, alebo aj na oblasti s pretrvávajúcimi ťažkosťami.

3.5 Zdroje

Štandard:

Agentúry by mali mať na výkon svojej činnosti primerané a vhodné zdroje, a to nielen ľudské kapacity, ale aj finančné prostriedky.

Usmernenia:

Vzhľadom na významný vplyv vysokoškolského vzdelávania na rozvoj spoločnosti a jednotlivca je vo verejnom záujme, aby agentúry boli primeraným spôsobom a dostatočne financované. Zdroje umožňujú agentúram efektívnym a účinným spôsobom organizovať a uskutočňovať činnosti súvisiace s externým zabezpečovaním kvality. Zdroje okrem toho umožňujú agentúram zlepšovať, reflektovať svoje pracovné postupy a o svojej činnosti informovať verejnosť.

3.6 Interné zabezpečovanie kvality a profesionálne vystupovanie

Štandard:

Agentúry by mali mať zavedené vlastné postupy na interné zabezpečovanie kvality, ktoré sa týkajú definovania, zabezpečovania a zvyšovania kvality a integrity ich činností.

Usmernenia:

Agentúry musia niesť zodpovednosť voči stranám zainteresovaným na svojej činnosti. Z tohto dôvodu sú pre agentúru nenahraditeľné vysoké profesionálne štandardy a integrita jej práce. Kontrola a zlepšovanie činnosti prebieha kontinuálne tak, aby bola dosiahnutá optimálnosť služieb, ktoré poskytujú agentúry vysokým školám a verejnosti.

Uplatňovaná politika s ohľadom na interné zabezpečovanie kvality agentúr je k dispozícii na ich webových sídlach. Táto politika:

- zabezpečuje, aby všetky osoby zapojené do činností agentúry boli kompetentné a správali sa profesionálne a eticky;
- obsahuje aj mechanizmy internej a externej spätnej väzby, ktoré vedú k neustálemu zlepšovaniu v rámci agentúry;
- definuje ochranu proti netolerancii alebo diskriminácii akéhokoľvek druhu;

- navrhuje primeranú komunikáciu s príslušnými orgánmi v jurisdikcii, kde agentúra pôsobí;
- zabezpečuje, aby akékoľvek vykonávané činnosti a materiál vytvorený zmluvnými dodávateľmi bol v súlade s ESG, ak niektoré, resp. všetky prvky činnosti na zabezpečovanie kvality agentúra získava vo forme dodávok od iných strán;
- umožňuje agentúre upevniť postavenie a uznanie vysokých škôl, s ktorými vykonáva externé zabezpečovanie kvality.

3.7 Pravidelné externé hodnotenie agentúr

Štandard:

Agentúry by mali podstúpiť externé hodnotenie aspoň raz za päť rokov s cieľom preukázať dodržiavanie ESG.

Usmernenia:

Pravidelné externé hodnotenie pomôže agentúre prehodnocovať svoju politiku a činnosti. Poskytuje nástroje, prostredníctvom ktorých sa agentúra a zainteresované strany ubezpečia, že agentúra aj naďalej dodržiava princípy zakotvené v ESG.

III. Príloha: Súhrnný zoznam štandardov

1. časť: Štandardy na interné zabezpečovanie kvality

1.1 Stratégia zabezpečovania kvality

Vysoké školy by mali prijať stratégiu zabezpečovania kvality, ktorej znenie je verejne prístupné a tvorí súčasť ich strategického riadenia. Interné zainteresované strany by mali vytvoriť a implementovať túto stratégiu prostredníctvom vhodných štruktúr a procesov so zapojením externých zainteresovaných strán.

1.2 Príprava a schvaľovanie študijných programov

Vysoké školy by mali mať procesy na prípravu a schvaľovanie svojich študijných programov. Študijné programy by mali byť navrhnuté tak, aby spĺňali stanovené ciele vrátane očakávaných výsledkov vzdelávania. Kvalifikácie vyplývajúce zo študijných programov by mali byť jasne špecifikované a komunikované a mali by odkazovať na príslušnú úroveň národného kvalifikačného rámca v oblasti vysokého školstva a následne kvalifikačného rámca v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania.

1.3 Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta

Vysoké školy by mali zabezpečiť realizáciu študijných programov tak, aby študenti zohrávali aktívnu úlohu v tvorbe procesu učenia sa a aby sa tento prístup odzrkadľoval aj v ich hodnotení.

1.4 Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov

Na vysokých školách by sa mali konzistentne používať vopred definované a zverejnené predpisy týkajúce sa všetkých fáz „životného cyklu“ študenta, napr. prijímacieho konania, priebehu štúdia, uznávania vzdelania a udeľovania akademických titulov.

1.5 Vysokoškolskí učitelia

Vysoké školy by sa mali uisťovať o dostačujúcich kompetenciách svojich učiteľov. Mali by využívať spravodlivé a transparentné procesy na prijímanie a osobnostný rozvoj zamestnancov.

1.6 Zdroje na zabezpečenie štúdia a podpora študentov

Vysoké školy by mali mať primerané financovanie na aktivity súvisiace so štúdiom a vyučovaním a zabezpečiť, aby boli k dispozícii vhodné a ľahko dostupné zdroje na zabezpečenie a podporu štúdia a študentov.

1.7 Zhromažďovanie a spracovanie informácií

Vysoké školy by mali zabezpečiť zhromažďovanie, analýzu a vyžívanie relevantných informácií na efektívne uskutočňovanie a riadenie svojich študijných programov a ďalších aktivít.

1.8 Zverejňovanie informácií

Vysoké školy by mali zverejňovať jasné, presné, objektívne, aktuálne a jednoducho prístupné informácie o svojej činnosti vrátane študijných programov.

1.9 Priebežné monitorovanie a periodické hodnotenie študijných programov

Vysoké školy by mali monitorovať a pravidelne vyhodnocovať svoje študijné programy s cieľom zabezpečiť, že študijné programy dosahujú stanovené ciele a reagujú na potreby študentov a spoločnosti. Hodnotenie by malo viesť k neustálemu zdokonaľovaniu študijných programov. Akékoľvek plánované alebo následné činnosti je potrebné komunikovať so všetkými zainteresovanými stranami.

1.10 Pravidelné externé zabezpečovanie kvality

Vysoké školy by mali podstúpiť procesy externého zabezpečovania kvality v súlade s ESG v pravidelných intervaloch.

2. časť: Štandardy na externé zabezpečovanie kvality

2.1 Zohľadňovanie interných postupov na zabezpečovanie kvality

V externom zabezpečovaní kvality by sa mala brať do úvahy efektívnosť procesov interného zabezpečovania kvality, ktoré sú uvedené v 1. časti ESG.

2.2 Návrh vhodnej metodiky

Externé zabezpečovanie kvality by malo byť vhodne definované a špeciálne navrhnuté tak, aby bola zabezpečená jeho primeranosť na dosiahnutie stanovených cieľov s ohľadom na príslušné predpisy. Zainteresované strany by mali byť zapojené do jeho tvorby a neustáleho zlepšovania.

2.3 Implementácia procesov

Procesy na externé zabezpečovanie kvality by mali byť spoľahlivé, užitočné, vopred definované, dôsledne uplatňované a verejne dostupné. Medzi tieto procesy patrí:

- sebahodnotenie alebo jeho ekvivalent,
- externé hodnotenie, ktoré zvyčajne zahŕňa návštevu vysokej školy,
- hodnotiaci správa, ktorá je spracovaná na základe externého hodnotenia,
- dôsledná realizácia následných opatrení.

2.4 Hodnotenie odborníkmi z danej oblasti (peer-review)

Externé zabezpečovanie kvality by mali vykonávať skupiny externých odborníkov vrátane najmenej jedného študenta.

2.5 Hodnotiace kritériá

Akékoľvek výsledky alebo výroky, ktoré sú výsledkom externého zabezpečovania kvality, by mali vychádzať z explicitne stanovených a zverejnených kritérií, ktoré sa používajú konzistentne bez ohľadu na to, či proces povedie k oficiálnemu rozhodnutiu.

2.6 Hodnotiaci správa

Úplné znenie hodnotiacich správ, ktoré zostavili experti, by malo byť zverejnené, jasné a prístupné celej akademickej obci, externým partnerom a iným zainteresovaným osobám. Ak agentúra prijme oficiálne rozhodnutie na základe hodnotiacej správy, toto rozhodnutie by malo byť zverejnené spolu s hodnotiacou správou.

2.7 Podávanie sťažností a odvolacie konanie

Postupy na podávanie sťažností a odvolacie konanie by mali byť jasne definované ako súčasť procesov externého zabezpečovania kvality a komunikované s vysokými školami.

3. časť: Štandardy pre agentúry na zabezpečovanie kvality

3.1 Činnosti, stratégia a postupy na zabezpečovanie kvality

Agentúry by mali pravidelne realizovať činnosti externého zabezpečovania kvality, ktoré sú definované v 2. časti ESG. Mali by mať jasné a explicitne stanovené zámery a ciele, ktoré sú súčasťou ich poslania so znením dostupným verejnosti, a mali by sa premietat' do každodennej práce agentúry. Agentúry by mali zabezpečiť zapojenie zainteresovaných strán do svojho riadenia a činností.

3.2 Oficiálne postavenie

Agentúry by mali mať vybudovaný právny základ a mali by byť formálne uznávané ako agentúry na zabezpečovanie kvality zo strany príslušných orgánov verejnej správy.

3.3 Nezávislosť

Agentúry by mali byť nezávislé a mali by konať autonómne. Mali by prebrať plnú zodpovednosť za svoje činnosti a ich výsledky bez vplyvu tretích strán.

3.4 Tematické analýzy

Agentúry by mali pravidelne zverejňovať správy, v ktorých sa opisujú a analyzujú všeobecné závery z aktivít externého zabezpečovania kvality.

3.5 Zdroje

Agentúry by mali mať na výkon svojej činnosti primerané a vhodné zdroje, a to nielen ľudské kapacity, ale aj finančné prostriedky.

3.6 Interné zabezpečovanie kvality a profesionálne vystupovanie

Agentúry by mali mať zavedené vlastné postupy na interné zabezpečovanie kvality, ktoré sa týkajú definovania, zabezpečovania a zvyšovania kvality a integrity ich činností.

3.7 Pravidelné externé hodnotenie agentúr

Agentúry by mali podstúpiť externé hodnotenie aspoň raz za päť rokov s cieľom preukázať dodržiavanie ESG.

Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality
v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania,
známe aj pod názvom Európske štandardy a usmernenia alebo ESG,
sú základom na zabezpečovanie kvality
v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (EHEA).
Sú jedným z hlavných úspechov Bolonského procesu a jeho nadväzujúcej
štruktúry, Pracovnej skupiny na podporu Bolonského procesu (Bologna
Follow-Up Group) v uplynulom desaťročí.